Олена Швець-Васіна

АЗБУКА
В ОПОВІДАННЯХ
ПРО ХЛОПЧИКА ГЕРМАНА

Прадід Іван **Прабабуся Надія**
– батьки Олени і Миколи
(Дідусь и Бабуся)

Микола – батько Андрія –
(Діда Коля) і його сестра (Бабуся Олена)

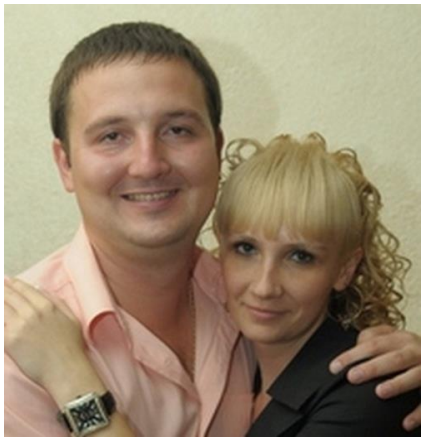

Тато Андрій і мама Віка

Бабуся Люда – мама Віки
(Бабуля)

Бабуся Оля – мама Андрія

Ліза з мамою Лілею

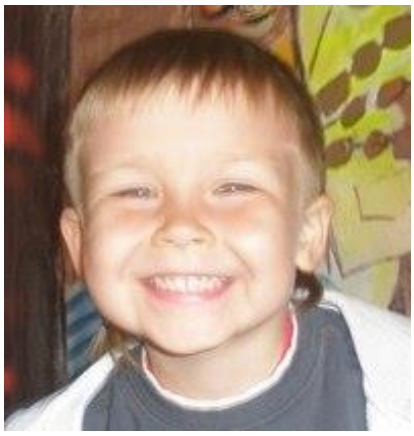

Бабуся Олена з племінником Андрієм (батьком Германа) в 1982 г. и 2010 г.

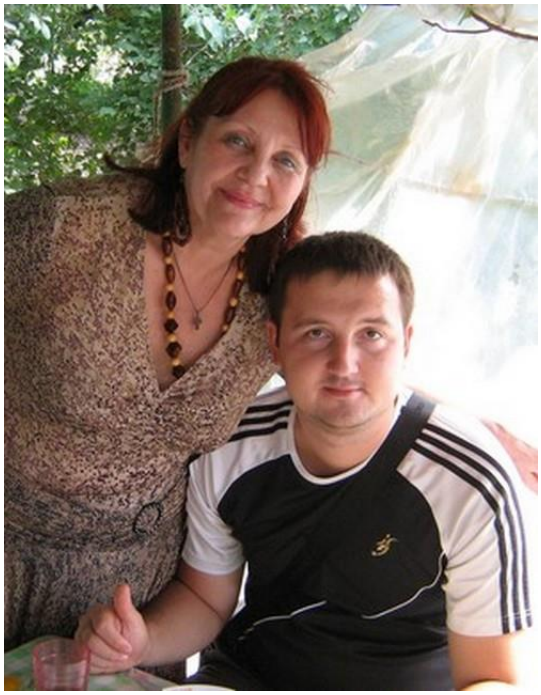

Дніпропетровська обласна бібліотека для молоді ім. М. Свєтлова
КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти» ДОР»
Дніпропетровська обласна бібліотека для дітей

Олена ШВЕЦЬ-ВАСІНА

АЗБУКА В ОПОВІДАННЯХ ПРО ХЛОПЧИКА ГЕРМАНА

Дніпро
2020

УДК 821.161.2(477.63)
Ш 35

Швець-Васіна О. Азбука в оповіданнях про хлопчика Германа [Електронний ресурс]: Збірник мініатюр О. Швець-Васіна; КЗ «Дніпропетровська обласна бібліотека для молоді ім. М. Свєтлова; – Електронні текстові дані. – Дніпро, 2020. – 42 с. – (Видавнича серія для дітей)

До збірки увійшли оповідання на кожну з літер алфавіту – прозові мініатюри про хлопчика Германа.

Книга розрахована на широке коло читачів, а також дошкільнят та учнів молодшого шкільного віку. Використання збірника допоможе педагогам дошкільних закладів і вчителям загальноосвітніх навчальних закладів під час проведення уроків «Українська мова».

ISBN 978-617-95049-0-7

© Збірник прозових мініатюр

ЗМІСТ

Літера «А».....8
Літера «Б».....9
Літера «В».....10
Літера «Г» 11
Літера «Ґ» 12
Літера «Д» 13
Літера «Е» 14
Літера «Є» 15
Літера «Ж» 16
Літера «З» 17
Літера «И» 18
Літера «І» 19
Літера «Ї» 20
Літера «Й» 21
Літера «К» 22
Літера «Л» 23
Літера «М» 24
Літера «Н» 25
Літера «О» 26
Літера «П» 27
Літера «Р» 28
Літера «С» 29
Літера «Т» 30
Літера «У» 31
Літера «Ф» 32
Літера «Х» 33
Літера «Ц» 34
Літера «Ч» 35
Літера «Ш» 36
Літера «Щ» 37
Літера «Ь» 38
Літера «Ю» 39
Літера «Я» 40

ЛІТЕРА «А»

На останньому поверсі дев'ятиповерхового будинку з батьками – мамою Вікою і папою Андрієм – жив спритний сіроокий хлопчик п'яти років на ім'я Герман.

На одному майданчику в під'їзді з ними жив батько Андрія – Герин дідусь Коля (діда Коля) – зі своїми батьками Іваном і Надією. Діда Ваню і бабусю Надю їх правнук Гера називав позаочі «Дідусем, який воював» (той був льотчиком, інвалідом Другої світової війни) і «Бабусею, яка молиться» (вона – глибоко віруюча людина). Хлопчик для зручності «швидкомовлення» називав їх Дідусь і Бабуся, але в нашому оповіданні ми їх називатимемо Прадідом і Прабабусею.

Одного разу Гера прихворів і замість дитсадочку залишився удома під наглядом діда Колі, Прадіда і Прабабусі. Діда Коля виконував на комп'ютері термінову роботу, Прадід відпочивав на дивані, приклавши до вуха радіоприймач, а Прабабуся повела правнука Германа на кухню снідати. А слід сказати, що їв Гера погано, повільно і, в основному, тільки те, що йому подобалось, чим виводив із себе домочадців. Але Прабабуся Надя – строга виховательна, у неї не дуже-то побалуєшся, хочеш не хочеш, а їсти потрібно!

«Але яка ж це противна каша,
забувся, як називається», – із сумом думав Гера, дивлячись в тарілку.

Він сидів за столом на табуреті і мотиляв ногами. Раптом хлопчикові в рот влетіла смішинка, він почав пирскати з повним ротом, бризкаючи кашею вусібіч, у тому числі і на поруч сидячу Прабабусю. Йому ставало все смішніше і смішніше, і Гера став розгойдуватися, незважаючи на прабабині умовляння і заборони.

– Зараз впаду! – простогнав табурет, але хлопчик і його не слухав.

У якийсь момент табурет не витримав, і Гера злетів на підлогу (благо, що не забився!). А табурет від розладу полетів в інший бік і впав прямо на ногу Прабабусі.

– А-а-а, боляче! - закричала Прабабця.

– Ай-яй-яй, – залементував діда Коля, прибігши на кухню, і вилаяв онука.

– А я не я. а це не я… це табурет поганий! – розмазуючи сльози по обличчю, нив Герман, але в душі розумів, що винен саме він, і ще сильніше заплакав, оскільки злякався за ногу Прабабусі (яка у неї і так сильно хворіла після операції).

Відтоді, ударившись випадково і примовляючи «Ай, болить!», Гера відразу згадував, як було дуже боляче прабабусиній нозі. Нашвидку потерши забите місце, правнук біг в квартиру навпроти помазати ногу Прабабусі хоч би водичкою, полікувати її як справжній доктор Айболить із казки письменника Корнія Чуковського.

Ай та Айболить – два слова на букву «А», першу букву Алфавіту, про яких дізнався Герман від Прабабусі Наді.

Алфавіт в її розповіді уявлявся Гері скринею, в якій зберігалися тридцять три букви (з них складалися усі слова). Причому кожна буква мала своє певне місце в цій скрині, а буква «А» стояла першою.

ЛІТЕРА «Б»

Нашого Геру з пелюшок виховувала бабуся Люда (мама його мами Віки), яку хлопчик ласкаво й любовно називав – Бабуля. Бабуся брала улюбленого онука з собою всюди, як тільки він навчився ходить. Але вередувати Гера почав раніше. На ринку маленький пустун то смикав незнайому тітку за спідницю, то наступав, як би ненароком, на ногу якомусь сердитому дядькові, то несподівано виривався з рук Бабусі і ховався за сусіднім прилавком. А Бабуля, нашвидку поставивши на землю повні овочами і фруктами сумки, бігала, як квочка, між рядами і кликала неслухняного онука-курчатка.

Побачивши під прилавком його оченята, які лукаво посміхалися, Бабуля відразу все прощала онукові, бо любила його більше за життя. Маленький непосида це прекрасно розумів і користувався її любов'ю в своїх інтересах. Наприклад, міг запхикати, що ніжки болять, щоби Бабуся взяла його на руки; або випрошував чергову машинку (он ту, пожежну, з гаражем і сходами!). Додому йшли радісно-втомлені: бабуся Люда несла і сумки з продуктами і новою іграшкою, і улюбленого внука, який наспівував тільки йому відому пісеньку.

Герочкові було 4,5 рочки, коли Бабусі не стало. Вона завжди віддавала всім родичам своє величезне, повне любові серце. А себе не вберегла. Але відразу правду Герману ніхто не сказав. Та хіба він зміг би зрозуміти це, якщо кожен день на нього з портрета дивилася красива, молода, життєрадісна Бабуся Люда?!

Одного разу, прийшовши з вулиці, Гера прибіг в квартиру до прабабусі Наді з черговою новою машинкою і швидко-швидко заговорив:

– Ми були в магазині, а Бабулі там не бу-ло … І на ринку Бабулі немає. І в парку, де ми раніше з нею гуляли, я її не знайшов … А ти не знаєш, де вона? – очі хлопчика дивилися тривожно-вичікувально.

Трохи затримавшись після несподіваного питання, Прабабуся відповіла:

– Запитай у мами Віки!

– Я питав, вона не говорить, скажи краще ти!

– Добре. Бабулю взяв Боженька на небо, вона тепер дивиться на нас, особливо на тебе - слухаєшся ти, чи не балуєшся, чи…

– Балуюсь, балуюсь!.. Дивись з неба,
Бабуля!.. – пожвавішавши від нарешті отриманої відповіді, кричав Гера з піднятими догори рученятами і головою, кружляючи, падаючи і зачіпаючи майже все, що стояло навколо нього в кімнаті…

Бабуля, Бабуся, Боженька, Балуватися – чотири улюблених слова хлопчика на букву «Б», другу букву Алфавіту.

ЛІТЕРА «В»

Весна прогнала зиму і висушила у дворі всі калюжі, що утворилися від танення снігу, крім однієї. І дорослі, і діти із задоволенням гуляли на сонечку. Несподівано вони побачили маленького велосипедиста.

– Увага! Увага! – кричав Герман. – Стережись, я їду на велосипеді!

Люди розступалися і пропускали хлопчика, керуючого новеньким триколісним велосипедом. На шляху, як укопаний, залишився стояти сіре кошенятко, злякано піднявши хвостик. Мама-кішка ще не навчила його, як треба поводитися на вулиці і тікати, побачивши небезпеку. Бідному Гері прийшлося різко повернути кермо, щоб об'їхати котика. І новий велосипед разом з вершником виявився посеред великої брудної калюжі, яка немов чекала, кого б намочити, окропити, забруднити. Від крутого повороту Гера втратив рівновагу і гепнувся у воду…

Добре, що тато з мамою не лаяли Германа. А ти, дорогий читачу, зрозумів – чому?

На букву «В» – Вода, Велосипед – два Веселих слова, будьте уважні і здорові!

ЛІТЕРА «Г»

Діти дуже рано пізнають слова на букву «Г»: гарячий (наприклад, суп); гучні (звуки музики); грізний (розсерджений тато або хижак в лісі); балакуча (мама чи бабуся).

А для нашого хлопчика ця буква мала особливе значення, адже на букву «Г» починалося його ім'я – Герман. На весь світ прославився Герман Титов - другий космонавт планети Земля.

Ім'я Герман у перекладі з латинської – «германець, воїн, дружинник». Саме таким хотіли бачити хлопчика Германа його родичі.

Кожна людина любить чути своє ім'я. Бабусі називали хлопчика Герочка. Прадід кликав його Германьок. Діда Коля, коли Гера балувався, говорив: «Герман, ку-ку!», що означало «Герман, припини!». Батьки зверталися до нього: «Гера!», коли вичитували за провину, і «Синку, синочок», коли Гера добре себе поводив. Діти в садку, які не вимовляли букву «р», називали його «Гела». А в дорослому житті його будуть величати Герман Андрійович. Ось скільки імен може бути у однієї і тієї ж людини!

Гера з готовністю і усмішкою відгукувався на кожне своє ім'я, тому що був життєрадісним, усміхненим хлопчиком. Наче знав – чим більше усміхаєшся, тим більше добрих посмішок отримаєш у відповідь.

А ти, дорогий читачу, це знаєш? Чудово. А які слова на букву «Г» можеш згадати?..

ЛІТЕРА «Ґ»

– Синку, а ти знаєш, що таке «ґава»? – запитала мама Віка.

– Я десь чув це слово… – задумався Герман. – О, я знаю! Ґави – це ворони, що кружляють над нашим житлом!

– Так,– промовила мама. – Але зараз ґава – ти! Бо вовтужишся за столом, у книгу не дивишся. Про таких людей кажуть, мовляв, ґав ловить!

– Мамо, та не ловлю я ґав! Дивись, в моїх руках нічого немає! – надувся хлопчик.

– Так гляди в книжку, вчи букви… Тоді всі твої ґави зашугають в небо! – заусміхалася мама Віка.

– Добре… – зітхнув Герман над книгою. Але одразу стріпонувся і запитав:

– А чому ти кажеш так твердо першу букву в слові «ґава»? А не так м'яко, як, наприклад, у слові «гори» чи в моєму імені?

– А тому, Герочко, що буква «ґ» з'явилася у нашому алфавіті ще чотириста років тому. Потім вона зникла не з нашої волі. Але віднедавна буква «ґ» знову посіла своє законне місце в українській абетці.

– Яка цікава нова буква! Будь ласка, мамо, назви ще слова з цією буквою!

– Будь ласка! Аґрус, ґазда, ґанок, ґедзь, ґрати, ґрунт, ґудзик, ґуля, дзиґа…

– Овва, я знаю деякі слова: ґанок, ґудзик, ґуля! А Прабабуся якось казала, що я наче дзиґою верчуся…

Хоча я мов дзиґа,
Читати буду книги!

Герман бігав по кімнаті і наспівував рядки, які щойно придумав.
А усі його ґави дійсно зашугали у небесну далечінь.

«Ґ» – п'ята буква Алфавіту.

ЛІТЕРА «Д»

У Гери є двоюрідна сестра Ліза, він молодший за неї на цілий рік. А якщо дівчинка старша, вона неодмінно буде повчати, виховувати молодшого брата…

Одного разу, будучи в гостях у Германа, Ліза йому сказала:

– Я не буду з тобою дружити! Ти не даєш мені пограти твоїм роботом-трансформером!

Гера насупився, притискаючи до грудей нову іграшку.

– А ти дивись з моїх рук! – знайшовся він.

– Це неправильно, – розважливо вимовила Ліза, – так не грають і не дружать. Ось у мене динозавр – на, візьми, можеш помацати його лапи, гребінь і хвіст. Не бійся, він несправжній і не кусається!

Герман однією рукою взяв доісторичну тварину, а друга рука продовжувала міцно тримати робота. Захопившись розгляданням динозавра, хлопчик випустив власну іграшку, трансформер впав і розсипався на частини. Діти кинулися піднімати різнокольорові трикутники, прямокутники, кульки, шайби, крила, з яких складався робот, і разом швидко зібрали його цілком, Гера не встиг і заплакати. Ліза навіть допомогла брату перетворити робота в дивовижний літак – на те він і трансформер…

– Візьми, Ліза! – Герман з вдячністю простягнув зібрану іграшку дівчинці. – А тепер будеш зі мною дружити?..

Сестричка посадила динозавра на дивноліт, хлопчик вхопився ззаду за плаття Лізи, і… вони «полетіли» в іншу кімнату хлопчикової квартири.

Дружба, Діти, Добро – найважливіші для кожної людини слова на п'яту букву Алфавіту, букву «Д».

ЛІТЕРА «Е»

– І звідки у тебе стільки енергії? – запитала у правнука Прабабуся Надія. – Тато і мама залишили тебе у нас на годинку, а ти весь час бігаєш, стрибаєш – іще сусіди знизу стукати почнуть, не витримавши шуму…

– Нема в мене ніякої енергії… Я не знаю, що це таке… Ось сили і бажання для бігання і стрибання у мене багато! – анітрохи не захекавшись і не зупиняючись, випалив Герман.

– Та ти сам майже правильно відповів, що таке енергія! – вступив в розмову Прадід Іван. – Ось у мене, на дев'яносто четвертому році життя, зовсім мало енергії залишилося! Але в дитинстві, юності і в зрілому віці я завжди енергійно, тобто бадьоро, активно робив зарядку, багато ходив пішки, трудився у батьків в селі, у нас на дачі… А де, до речі, твої батьки? Сьогодні вихідний, знову їм ніколи тобою займатися!

– Дідусь, хіба ти не знаєш – вони поїхали купувати нову машину! – захоплено відповів правнук.

– Ну зовсім не економлять гроші ці онуки – ні старший Ігор, ні середній Андрій – твій тато, ні молодший Артем! – пробурчав Прадід Ваня. – Я неодноразово їм повторював: «Економістом можеш ти не бути, але економним бути зобов'язаний», але вони поки не засвоїли це…

– Дідусь, не треба лаяти тата з мамою! Ось куплять нову машину, і ми поїдемо в парк дивитися всяких звірів та … ніяк не згадаю, як називається цей зоопарк…

– Я знаю, – сказала Прабабуся, – нещодавно прочитала в газеті «Дніпро вечірній»: в парку імені Лазаря Глоби відкрилася виставка екзотичних тварин, яка називається «Екзотаріум». На виставці представлені пітони, удави, скорпіони, крокодили… Тобі не страшно буде там, Гера?

– Ні-і… У мене є такі ж іграшки, і я їх не боюся! А якщо забоюся, відразу втечу в нашу нову машину!

Енергія, Економія, Екзотичний – слова на букву «Е», складні, але цікаві. Герман ці слова ще не запам'ятав, але, як підросте – поступово все про них дізнається!

ЛІТЕРА «Є»

Мама Віка і тато Андрій називали рідну сестру діда Колі тіткою Оленою. А Герман називав її «бабуся тітка Олена». Гері вона припадала двоюрідною бабусею, але він ще не зовсім розумів цю лінію споріднення, зате знав, що бабуся Олена дуже-дуже хоче навчити його грамоті.

– Дивись, Гера, – малює на листку бабуся Олена, – ось літера «Є».

– Ну і буква! Як поламаний гребінець! – Герман крутиться, намагаючись втекти з несподіваного уроку.

– Буква «Є» дійсно схожа на гребінець, але більше – на букву «С», яку ми будемо вчити далі, тільки без перекладинки посередині. – терпляче пояснює бабуся Олена.

– Ця буква «Є» мені не подобається, – хлопчик смішно скривив обличчя і навіть заплющив очі.

– А мультфільм «Крихітка Єнот» тобі подобається?

Герман зразу ж розплющив очі і перестав кривлятися:

– Так! Я бачив цей мультик! В ньому головним героєм був маленький пухнастохвостий звір, який любив їсти осоку і жив поруч з мавпами.

– Герочко, так цього звіра звали Єнот – на букву «Є»!

– Отакої… Є-нот! А Є-кот буває?

– Ні! – вже сміється бабуся Олена. – А знаєш, ще які слова починаються з літери «Є»?

– Я чув по телевізору слово Європа!

– Молодець, що пригадав. Наша Україна розташована в Європі. Європа – це частина світу. А ще є слово Єдиний, наприклад – ти єдиний син у батьків.

– Є, є, є, – вигукує Герман. – Я у мами з татом Є!

Потім сідає на триколісний велосипед і тікає від своєї вчительки.

Ось скільки слів на літеру «Є» ми згадали з Герою. А ти, дорогий читачу, скільки знаєш слів на цю букву?..

ЛІТЕРА «Ж»

Гера грав в кімнаті, а диктор з екрану телевізора розповідав про важливу роль жінки в родині.

– Герочко, йди обідати! – з кухні покликала хлопчика мама Віка.

– Зараз, тільки дограю! – відповів той, пересуваючи по килиму фігурки цілої родини – тата, мами, дітей, їх будиночка, машини, собаки…

– А ну швидко мий руки – і за стіл! – вже наказовим тоном сказала мама.

І раптом почула:

– Мама, а ти жінка?

– Так, а що? – здивувалася вона.

– Будь моєю дружиною! Я буду тебе сильно любити, цілувати і слухатися з першого разу!

– Але ж я – дружина твого тата. Це раз. Мама не може бути дружиною сина – це два. А хлопчики, тобто вже юнаки, можуть одружуватися тільки з вісімнадцяти років. Це три.

– Гаразд, – зітхнув син. – Я буду тебе любити і слухатися просто так… Все життя! Раз не можна на тобі женитися, то народи мені тоді сестричку! Або хоча б собачку…

Жінка, Життя – слова на букву «Ж», які повинен знати хлопчик з раннього дитинства. І відноситися все Життя до Жінки так само шанобливо, як до Мами.

ЛІТЕРА «З»

Як же наш Герочка полюбляє морозиво! Навіть коли болить застуджене горло, хлопчикові сняться цілі підноси з морозивом – і крем-брюле, і пломбір, і шоколадне, і в вафельних стаканчиках, і з родзинками, горіхами, фруктами... Бабуся Оля – мама Гериного тата (Гера називав її «карусельниця») – дійсно кружила між роботою, своїм будинком і улюбленим онуком, з'являючись, як паличка-виручалочка, при найменшому його нездужанні. Вона теж балувала онука численними іграшками, як і його батьки, щоб скрасити квартирне самітництво Германа, що не вилазив із хвороб...

Іноді Гера навіть ховався від домашніх серед купи м'яких іграшок – спробуй зрозумій, чи то мавпочка визирає з-поза величезного плюшевого ведмедика, то чи мордочка малюка?..

Бабуся Оля часто гуляла з видужуючим онуком в парках. Ну і як можна було так байдуже пройти повз кіоск з морозивом? Одного разу, зглянувшись над прохальними бісиками в очах Гери, бабуся Оля купила йому пломбір, наказавши тільки лизати морозиво, ще й потихеньку. Але де вже тут – тільки лизати! Ви-то самі пробували лише доторкатися язиком до морозива в спеку?! Звичайно, Гера підхоплював язичком і ковтав чималі шматочки іскристо-холодних ласощів, інакше вони б вистрибнули з вафельного стаканчика на руки, на одяг... Як наслідок – Гера знову захворів і не пішов в дитячий сад. А двоюрідній бабусі Олені він сказав по телефону:

– Я не лизав, а кусав морозиво і захворів.

– Що ж ти, Герочко-Зайчику, не послухав бабусю Олю?

– А вона сама винна. Треба було краще за мною дивитися!

– Ну ти, Зайчику, даєш! - здивувалася бабуся Олена. – Дуже швидко їв морозиво і захворів – ти, а винна твоя бабуся Оля?! Потрібно самому берегти своє здоров'я!

Слова на букву «З»: Здоров'я кожного малюка-Зайчика – головне багатство його сім'ї!

ЛІТЕРА «И»

– Геро, а давай розучимо ще одну букву Алфавіту – одинадцяту – «И»! – запропонувала бабуся Олена наступного разу.

– Ну коли вже ці букви припиняться! Коли ж цей Алфавіт закінчиться?! – обурився Герман. – Мені вистачить тих букв, що я знаю, а без цієї «И» – обійдуся!

– Цікаво, як це ти обійдешся! Припустимо, ти попросиш маму купити тобі улюблений сир. У слові «сир» буква «И» стоїть посередині. І що ти вимовиш, поставивши іншу букву замість «И»? Сер? А сер – це шанобливе звертання до чоловіка, наприклад, в Англії. Або ти схочеш сказати: «Ми підемо гуляти». Тут є слово «ми» з буквою «И». А ти вимовиш: «Мі (це нота)...» або ще смішніше: «Му...» Ось ще приклад: «Мишу з'їв кіт». А у тебе вийде, що «Машу з'їв кіт». Оце кіт!.. Ну що, раз смієшся, значить, розумієш, що всі букви важливі і потрібні.

– Добре, давай трохи повчимося, а то я поспішаю – скоро тато з мамою прийдуть, і ми поїдемо до кого-небудь в гості! – погодився хлопчик.

– Ти вже дещо про букву «И» зрозумів, ми позаймаємось недовго, не переживай. Тільки назви мені, будь ласка, ще слова з буквою «И». Наприклад, частини обличчя!

– Губи! Брови! Щоки!

– Молодець! Ці слова із заданою буквою. А за губами в роті що є? Правильно, зуби і язик!

– А ще на голові є вухи! Теж з буквою «И»! – випалив малюк.

– Вуха? Ні, Герочка. Не «вухИ», а «вухА» Ну все, учень, ми добре попрацювали, марш гуляти! – відправила Геру бабуся Олена.

Ми, мишки, сир, губи, зуби, язик, волосся – ось скільки слів з буквою «И», яку ми дізналися з Герою і з тобою, дорогий читачу!

ЛІТЕРА «І»

– Ось виросту, закінчу спеціальний інститут і стану ілюзіоністом! – шепче Герман на вухо Прадіду Івану.

– А чого ти розмовляєш пошепки, внучку?

– А щоби Прабабуся не чула. Бо вона хоче, щоби я став істориком, бо полюбляю різні історії! Особливо веселі!

– Германе, історик – це вчитель історії, яка оповідає про минулі події, дослідження, знання різних народів. І взагалі всієї Землі і Всесвіту. А людина, яка оповідає маленькі історії зі свого життя або інших людей – це оповідач. А в давнину на нашій землі були кобзарі – народні співці, які грали на кобзах і співали історичних пісень.

– А-а-а… А я все одно буду ілюзіоністом! Буду показувати фокуси і витягувати з-під скатертини індика!

– Чую-чую, все чую! – Прабабуся зайшла в кімнату з кухні, а Герман зразу ж заховався за крісло з Прадідом. – Ти, Герочко, молодець! Вийди-но сюди зі своєї схованки. Сьогодні ми повинні були вивчити букву «І». А я стільки слів на букву «І» почула! Інститут, Ілюзіоніст, Історик, Історії, Індик! Хто більше?

Хлопчик вискочив з-за крісла назустріч Прабабусі, зрадівши, що вона його не сварила. І раптом згадав, що в них на дачі уздовж дороги росли іриси (ще одне слово на букву «І»!), які в народі звуться півниками.

– Бабусю, Дідусю, я стану дорослим, зароблю грошики і куплю вам ваші улюблені квіти – іриси-півники! А ще куплю вам цукерки, які теж називаються ірис! А ще краще, коли я стану ілюзіоністом, то справжні іриси будуть летіти зі сцени в зал від моїх фокусів! А на ніч я буду вам розповідати свої веселі історії!

І Герман, веселий мрійник, побіг зустрічати тата з мамою з роботи.

Буква «І» – дванадцята буква Алфавіту.

ЛІТЕРА «Ї» та «Й»

– Що-о, знову уроки?! – заскиглив Гера, побачивши мене з зошитом і ручкою.

– А давай проведемо веселий урок! – запропонувала я.

– Як це?

– Я буду називати слова з буквою «Ї», а ти будеш вставляти замість літери «Ї» букву «Й» Наприклад, ковбої. Це пастух на Дикому заході Північної Америки. Встав замість «Ї» букву «Й», що буде?

– Ковбой!

– Молодець! Зрозумів?

– Так! Бабуся Олена, давай ще пограємо!

– Давай. Ось слово «змії».

– Змій!

- Правильно! Змій – один (однина), а змії – багато змій, тобто множина. Продовжуємо. А тепер навпаки: заміни букву «Й» на «Ї». Припустимо, в слові «мій».

– Мої!

– Бій!

– Бої!

– А тепер з множини зроби однину. Наприклад, з імені твого тата в множині – «Андрії».

– Андрій!

– Правильно! А ось слово «феї». Як воно буде в однині?

– Фей! – внучатий племінник хитро по-дивився на мене, і ми сміємося разом.

Звичайно, правильно в однині – «фея», і Гера це вже знає.

Малюк починає стрибати навколо мене, як горобчик. Усе. Заняття скінчилися.

Але, сподіваюся, що літери «Ї» та «Й» Герман запам'ятає.

ЛІТЕРА «К»

Домашній улюбленець димчастого забарвлення – Кіт Сеня – більше всіх в Гериній сім'ї любив саме Геру. Хлопчик відповідав йому тим самим, але по-своєму: щосили крутив і смикав довгий хвіст Сені, грав з Котиком у сховванки, а коли знаходив, стрибав зверху і міцно притискав до себе. Кіт терпляче все зносив, а потім виривався і знову ховався.

У суботу мама працювала, і вдома з сином зазвичай залишався тато. Прабабуся Надя іноді приходила в гості і заставала одну і ту ж картину: свого онука Андрія, застиглого біля комп'ютера, і правнука Геру, що катав по підлозі велику вантажівку. А з кузова вантажівки жалібно визирав Кіт Сеня, прив'язаний шарфом.

– Отакої! – голосно сплескувала руками Прабабуся. – Дитина надана сама собі!

Кіт примудрявся вивільнитися з ув'язнення і прожогом втекти під диван. А правнук уже тягнув Прабабусю за руку, мало не звалюючи її на себе:

– Підемо, я тобі покажу, що я побудував!.. Дивись – он там будиночки, а це – машина ДАІ, це моторолер і пікап їдуть по дорозі... Підемо, Бабуся!..

– Герочко, мені треба лягти відпочити, я втомилася, адже я спекла і принесла вам пиріг з яблуками... Але я прийду іншим разом, добре?.. Нехай тато з тобою пограє!.. Чуєш, Андрію?!

Той відривався від комп'ютера і... змінювався з сином місцями. Тепер Гера дивився мультики по комп’ютеру, а тато відпочивав на дивані з Котом Сенею...

Ту саму картину одного разу застала і бабуся Олена, прийшовши в гості до Германа: тепер уже діда Коля, не кліпаючи, дивився футбол по телевізору, а віддалік його онук грався великим білим ведмедиком...

Взявши гостю за руку і потягнувши за собою по всіх кімнатах, Герман став захоплено показувати нові подарунки. А потім схопив Кота на руки, відкрив пальцями його рожеву пащу: «Подивися, бабуся Олено, як він тут улаштований!»...

Кіт, Комп'ютер – слова на букву «К» – Гера дуже любив.

А ось слово Каша на цю ж букву – терпіти не міг... Про це ти дізнаєшся далі, дорогий читачу.

ЛІТЕРА «Л»

– Геро, завтра 31 липня. Що ти подаруєш мамі на день народження? – запитала Прабабуся Надія.

– Дохлу муху.

– Це за що?!

– Вона не любить тата Андрія і діда Колю: вони пили пиво, а мама їх сильно сварила… – зітхаючи, відповів Герман.

– Ти великий хлопчик, і вже повинен знати, що пиво – поганий напій, шкідливий для здоров'я. Якби мама не любила тата і дідуся Колю, їй було б все одно – п'ють вони погані напої чи ні. А якщо вона піклується про їхнє здоров'я, лає за пиво, значить, вона їх любить! А мамі потрібно дарувати квіти і ласку – і на день народження, і в інші дні! Зрозумів?

– Зрозумів…

– Слава Богу! І ще. Скоро 8 серпня, твій день народження. Чи сподобається тобі, якщо хтось і тобі подарує дохлу муху?!

– А мені ніхто таке не подарує! – в запалі затараторив Герман. – Я пиво не п'ю, нікого не сварю і всіх-всіх люблю!

Любов і Ласка – два слова на букву «Л» – найсильніші і потрібні людині почуття, і маленький Гера це вже зрозумів.

ЛІТЕРА «М»

Прабабуся Надя запропонувала правнуку з'їсти неприємну для нього кашу – пшоняну (з котлеткою, безумовно, і огірочком). Незважаючи на те, що після каші Геру чекала обожнювана ним шоколадка, він, тяжко зітхнувши, випалив:

– А я вже їв!

– Не обманюй! – строго сказала Прабабуся. – У нашій родині не обманюють і їдять абсолютно все! А хто не їсть, вартує в темному кутку, поки їсти не захоче!

Бабуся взяла Геру за руку і вивела з кухні в коридор… Звичайно ж, хлопчик не хотів стояти в кутку.

…Через кілька хвилин Герман ковтав кашу з котлетою, потихеньку поливаючи їх сльозами. Але з'їв все без залишку!

Почувши, що прийшов з роботи тато, малюк вискочив з-за столу і помчав до батька.

– А як же шоколадка?! – вигукнула йому вслід Прабабуся.

Не обертаючись і не уповільнюючи хід, Гера прокричав у відповідь:

– Потім! Ми! З татом! Їдемо! На машині! Забирати! Маму! З роботи!

Мама, Машина – найулюбленіші слова Германа на букву «М».

До речі, дорогий читачу, ось ти і дізнався, чому хлопчик так не любить слово на букву «К» – Каша… А ти завжди із задоволенням її їси? Ні? А чи знаєш ти, що каші містять корисні вітаміни і очищають організм людини від шкідливих речовин? Недарма наші предки – сильні, могутні козаки – говорили: «Хліб та каша – їжа наша».

ЛІТЕРА «Н»

– Діда Колю, я не… невитривалий, так? - питає онук.

– Ти хотів сказати – нестерпний? Іноді буваєш і таким, коли не слухаєш.

– Та ні! Я невитривалий – все хворію і хворію, і просто вже не витримую ці хвороби… Сиджу вдома під замком, як тигр у клітці, якого ми бачили в зоопарку… Ні вийти, ні погуляти… Хочу на вільну вулицю!

– Що значить «вільна вулиця»? – здивувався діда Коля.

– Ну, там повітря прямо з неба, сонечко, мої друзі з дитячого садка гуляють, інші люди…

– М-да… Але там зустрічаються і погані люди. Одного нетяма мало не забрав нехороший дядько, коли малюк втік від своєї бабусі з дитячої площадки! Добре, що я вчасно зупинив цю людину і повернув хлопчика бабусі. Тепер ця дитина ніколи не піде за незнайомцями, чим би його ні заманювали – цукерками, іграшками, поїздкою на машині…

– Діда Колю, ти – супермен! Врятував хлопчика! Я теж, коли виросту, стану Бетменом – всіх буду рятувати!

– Ти, Герман, зараз слухайся рідних, лікуйсь гарненько і одужуй скоріше! І рости невразливим для будь-яких хвороб і будь-яких поганих людей! – побажав Діда Коля своєму онукові, якого – поперемінно з бабусею Ольгою – лікував, коли той хворів.

Трохи подумавши, Діда Коля додав:

– І будь не нестерпним, а незалежним: діти, як і дорослі, повинні бути незалежними і робити особистий вибір у важливих рішеннях. Щоб вони не відчували страх і невпевненість в собі.

А головний нащадок численних родичів – Гера – зрозумів, що всьому поганому в житті треба говорити «Ні», інакше можна довго не бачити «вільної вулиці з повітрям прямо з Неба».

Небо, Ні, Незалежний – слова на букву «Н», які допомагають дітям виховувати характер.

ЛІТЕРА «О»

Герман повторює за бабусею Ольгою пісеньку з якогось мультфільму:

Буква «О» – на небі сонце,
Кругле в хаті є віконце.
Кермо машини, колесо –
Схоже все на букву «О».

– Бабуся Оля, – запитує онук після співу, – а у тата завжди була машина?

– Ні, – відповідає та, – мій син Андрій – твій тато – теж спочатку був маленьким, як ти. Ходив в дитячий садок, потім навчався в школі, в інституті, одружився на твоїй мамі Вікторії. Вони багато працювали, щоби купити машину, на якій ти так любиш їздити.

– Ой, як же мені довго чекати, поки я куплю машину! – засмутився Герман. – Треба було мені народитися разом з татом! Я був би вже дорослий, як він, і у кожного з нас було по машині! А як називаються люди одного віку?

– По різному. Наприклад, однолітки, – відповідає бабуся Оля, одночасно займаючись господарством.

– Зрозумів! Ті люди, які народилися в одне літо, називаються однолітками! А ті, хто народився в одну і ту ж зиму – однозимками, так?.. – продовжував питати Гера, намагаючись розібрати свою нову машинку «Жигулі» на частини.

– Ні, Герочко, слова «однозимки» не існує… Досить пустувати, скоро будемо обідати і спати.

При слові «обід» хлопчика як вітром здуло. Але незабаром допитливий запитувач повернувся з черговими питаннями.

– Бабуся Оля, що таке ПІБ? Це дідусь Коля по мобілці у когось питав: «Ваше повне ім'я, ваше ПІБ?»

– Це прізвище, ім'я та по-батькові людини.

– А яке у мене по-батькові?

– Андрійович – по імені твого тата Андрія.

– Андрійович… А якщо я був твоїм сином, а не внуком, я був би Ольговичем, так, бабуся Оля?..

– Геро, у хлопчиків і дівчаток є тільки по-батькові! По-матусиному або по-бабусиному немає! – пояснила бабуся.

– Оля – на букву О, Ольгович – теж на букву О… А ще якісь слова є на букву «О»?

Не дочекавшись відповіді, Гера поскакав на дерев’яній конячці по квартирі, співаючи на всі лади:

– Однолітки, Однозимки… Одежа!

Ось скільки слів згадав Герман на букву «О», навіть «Однозимки», ним придумане… Продовжуй далі називати, дорогий читачу!

ЛІТЕРА «П»

Раніше Гера дорожив своїми іграшками, особливо новими, і з сестрою Лізою, що приходила в гості, ними не завжди ділився. Ліза ображено надувала губки, але прощала маленького нетяма. Одного разу Бабуся Олена подарувала кожному з них по набору інструментів для майбутнього слюсаря (вона завжди намагалася купувати дітям щось незвичайне і корисне). Ліза з подивом дивилася на різнокольорові пластмасові гайкові ключі різних розмірів, молоточки, викрутки – мовляв, ти, бабуся Олена, більше нічого не придумала для дівчинки?! Гера теж витріщався, розглядаючи подарунок.

– Герман, який ти нетямущий! Це інструменти, якими можна ремонтувати, наприклад, машину, – пояснила Ліза, випередивши Бабусю Олену.

– Так?! А де ж машина? – випалив хлопчик.

…Для Гери – всі подарунки хороші, але машина – найкращий дарунок. І тата свого він просто обожнював, коли той брав його покататися на машині.

Папа, Подарунок – слова на букву «П», які Герман теж засвоїв дуже швидко.

ЛІТЕРА «Р»

1 січня, у Прадіда Івана і Прабабусі Наді, всі їх нащадки – від малого до великого – за традицією збиралися за святковим столом, з любов'ю приготованим Прабабусею Надією за допомогою її дітей – Миколи і Олени. Квартира просто розквітала з приходом дорослих, котрі жваво розмовляли, і малечі, що цвірінчала, як горобенята, а самі Прадід і Прабабуся немов молоділи.

В одну з таких святкових зустрічей Герман і Єлизавета сиділи за окремим столиком. Ліза, красива і статечна дівчинка, акуратно їла новорічні страви, а Гера, як завжди, не хотів їсти, і швидко-швидко намагався пояснити сестрі, що найсмачніша їжа – це сир, макарони і смажена картопля. Ліза, нічого не зрозумівши з промови свого молодшого братика, запитала у його мами, ретельно вимовляючи слова:

– Тіточко Віко, а Гера у вас точно не іноземець?.. Він якою мовою розмовляє?.. Я його не розумію!

Але поступово Ліза навчилася розуміти Герину мову і навіть перекладала його щебетання для дорослих.

Рідна мова – це мова, якою людина не тільки розмовляє, але якою й думає. Це мова батьків, найрідніших і найближчих людей, мова предків, мова країни, в якій народився. І в якій живе твоя родина.

Родина, Рідна мова, Родичі – слова на букву «Р», які супроводжують людину з дня його народження. Люди вчаться все життя розуміти ці важливі речі, а Герману і Лізі їх Родичі поступово пояснювали значення цих слів для кожної людини.

ЛІТЕРА «С»

На всі свята і вихідні, а тим більше, якщо Герман захворював і не міг відвідувати дитсадок, прибігала Бабуся Оля, кинувши всі свої справи.

Очі хлопчика спалахували радістю. І до великої купи іграшок додавалися нові машини – «Швидка допомога», джип, танк, «Форд», лімузин…

Лише тільки Бабуся Оля йшла на кухню готувати обід, Герман стрімголов мчав через тамбур в квартиру Прадідуся Івана і Прабабусі Надії (добре, що двері обох квартир завжди були тільки прикриті). Правнук влітав у велику кімнату, де майже завжди була та сама картина: Прадід, тримаючи інвалідну паличку, сидів у кріслі, схилившись над розгадуванням чергового кросворда або готуючи привітання майбутнім знайомим ювілярам, або дивився новини по телевізору.

Гера з новою іграшкою кружляв по килиму, дзижчав, фиркав, цокаючи язичком і привертаючи до себе увагу Прадіда. Той відривався, нарешті, від своїх занять, вигукував «Германчику, привіт!», ловив за ручку правнука, що повз пробігав, пригортав до себе і традиційно цілував його в тім'ячко.

Але як тільки гри хлопчика стали загрожувати цілісності ваз на столі, телевізора на тумбочці, бра над туалетним столиком, або ставали небезпечними для здоров'я самого Гери, Прадід грізно стукав паличкою об підлогу і закликав Германа бути розсудливим. Та не так ставалося як гадалося! У хлопчика, мабуть, ззаду був таємний моторчик, який було важко відразу вимкнути. Герман не втомлювався і бігати, і слухати командні моралі Дідуся. З кухні на шум приходила Прабабуся (вона, спираючись на свою паличку, примудрялася готувати різні страви, освоюючи все нові і нові рецепти).

Прабабуся швидко підбирала «ключик» до «моторчика» правнука, пропонуючи йому прилягти на диван, щоб погладити його ніжки, втомлені від бігу. А потім, мовляв, Бабуся Оля, впоравшись з усіма справами, поки його батьки на роботі, піде з ним в дельфінарій. Герман зразу ж погоджувався, застигав на дивані, витягнувшись «солдатиком».

Прабабуся, поглядаючи на правнука, гладила його ніжки.

– Ти що робиш? – запитала вона у Гери, побачивши, що він старанно мружиться.

– А я сонечко не пускаю в очі! Воно пече як гірчичники! – майже засинаючи, про-шепотів хлопчик.

Скоро денний сон зморив Герочку.

– Спи, наше маленьке сонечко! А велике Сонце ми не пустимо в очі! – примовляла Прабабуся Надя, щільніше закриваючи штору, і починаючи молитися за малюка та всіх близьких.

Сонечко і Сон – слова на букву «С» – зробили свою справу. Адже вони в усі часи укладали відпочивати навіть найсильніших богатирів.

ЛІТЕРА «Т»

Герочка мало не з дня народження любив їсти страви білих, світлих тонів - макарони, сир, пюре... А як же корисні продукти іншого кольору? – запитаєте ви. Все дуже просто! З малюком грали в Темряву. Гері зав'язували очі, а іноді гасили світло, залишаючи включеним тільки нічник, і хлопчик їв все – і червоні помідори, і блідо-рожеву дитячу ковбасу, і помаранчевий апельсин. Було весело і незвично – їсти з зав'язаними очима.

З тих пір Герман не боявся Темряви, тобто не був боягузом.

– А хто не вивчить Алфавіт, – здавалось, що промовляв хлопчик не тільки оточуючим, але й собі, – того в школі будуть звати Тормозом!

Темрява, Трус, Тормоз – слова на букву «Т», двадцяту букву Алфавіту. Ось скільки букв вже вивчив Гера!

ЛІТЕРА «У»

Якось Герман грався з ведмедиком, верблюдом, конячкою, собачкою, спорудивши з подушок подобу арени цирку. Поруч сидів Клоун – нова іграшка. Раптом хлопчик схопив Клоуна, у якого на обличчі застигла посмішка, і побіг в квартиру до Прадідуся і Прабабусі.

– Бабуся, а навіщо люди усміхаються?

– А ти подивися, Герочко, у вікно – там хмари, дощ із самісінького ранку. У нас з Прадідом Іваном в кімнаті напівтемно. Ось усміхнися – і нам стане світліше! Тому що при усмішці очі людини випромінюють невидимі веселі промінчики. Усміхнешся кому-небудь, і тобі у відповідь усмішки-промінчики прилетять – відразу стане тепліше, ясніше! І усміхатися треба з ранку кожного дня!

Гера став із задоволенням усміхатися Прадіду і Прабабусі, а ті – йому. Поступово його усмішка переросла в сміх, потім в регіт, а променисті очі малюка випромінювали такі веселі усмішки, що несподівано Сонце пробилося крізь незадоволені хмари і стало світити, а значить, усміхатися. Воно усміхалося і прадіду з прабабусею, і Гері, і всім людям рідного Дніпра, і Придніпров'я, і всій Україні – чудовій країні, де живе Герман і дуже багато інших хлопчиків і дівчаток, які вміють усмішками робити життя світлішим.

Україна, Усмішка – слова на букву «У», які нерозривно пов'язані між собою. Буде ранок із усмішками в кожному будинку – буде жити і Україна.

ЛІТЕРА «Ф»

- Бабуся Олено, ти на кого вчилася, на письменника? – поцікавився Герман, розглядаючи її нову книгу віршів. – Он скільки ти вже своїх книжок мені подарувала!

– Ні, Герочко. Я фізик за освітою. А вірші і пісні, гра на фортепіано – це моє велике захоплення.

– А що таке - фізика?

– Як тобі, Герочка, об'яснити, щоби ти зрозумів… Це наука, що вивчає закони явищ природи…

– Які закони, якої природи? - перебив її внучатий племінник.

– Зараз поясню. Бачиш, чайник на плиті? Скоро в ньому закипить вода. Це газ нагріває воду через дно чайника за законом передачі теплової енергії від одного предмета до іншого. А на стіні - розетка для електрочайника, в яку потрібно вставити його шнур з вилкою (але не пальці! Електричний струм сильно кусається і може навіть вбити! І з газом, і з окропом треба бути дуже обережним!) Так ось. В електрочайнику воду буде нагрівати до кипіння електричний струм за законом перетворення електричної енергії в теплову. Є ще безліч законів фізики, які діють на нас, вони поруч з нами кожного дня, а ми про них навіть не підозрюємо! Зрозуміло?

– Я зрозумів тільки те, бабуся Олена, що по твоїй фізиці не можна пхати пальці в електророзетку, в окріп і в палаючий пальник на газовій плиті…

– Молодець! Головне, що ти засвоїв деякі закони безпеки життя!

– А на твоєму фортепіано теж небезпечно грати?

– Ні, – посміхнулася бабуся Олена. – Ось при-їдеш до мене в гості, і пограємо на ньому разом, як я колись грала і зі своїми малолітніми синочками, і з твоїм татом, коли він був маленьким.

– Ух ти! Давай тільки розпиляємо твоє піаніно на дві частини, одну залишимо тобі, а другу ти подаруєш мені: навіщо туди-сюди їздити, щоб грати на ньому!.. – розфантазувався Герман, не знаючи, що ділити на частини можна, наприклад , продукти, але не меблі і музичні інструменти.

Бабуся Олена вирушила додому, а фантазера відвела до батьків, попередньо пояснивши, що можна розпилювати, а що ні.

Фізика, Фортепіано, Фантазія – нові слова, нові поняття на букву «Ф», які Гера згадував завжди при появі бабусі Олени.

ЛІТЕРА «Х»

Після прогулянки з Дідусем Колею Герман залетів на кухню Прадіда і Прабабусі – попити водички. Пильні очі хлопчика помітили крихти хліба на підлозі. Гера підібрав всі крихти до єдиної, бо близькі вчили його, що «Хліб – це життя, годувальник», «Без золота проживеш, а без хліба – ні».

Прабабуся похвалила малюка за старання:

– Ти пораєшся, як справжній хазяїн!

– Бабуся, а чому на вашій плиті так брудно? – запитав Герман, продовжуючи обстеження кухні.

– Це Прадід Ваня смажив рибу, яку зловив твій Діда Коля.

– Смажив?.. Напевно, без сковорідки?! - здивувався хлопчик.

– Ха-ха-ха! – засміялася Прабабуся.

– Хі-хі-хі! – став вторити їй правнук.

– Гей, що тут за хахоньки? Ви чому там смієтеся, та ще й без мене?! – нарочито грізно запитав Прадід Іван, з'явившись на порозі кухні.

– А ми… а ми… а ми… – злякавшись, став лепетати Гера.

– А ми з правнуком обговорювали одне питання і вирішили: якщо взявся за справу, виконуй її добре! – виручила Германа Прабабуся.

Гера вдячно глянув на неї, але в оченятах хлопчика ще виблискували «хитринки»…

Хліб, Хазяїн, Хахоньки – які позитивні слова на букву «Х» ми дізналися з тобою, шановний читачу, разом з Герою!

ЛІТЕРА «Ц»

Після вдалого дня на роботі тато Андрій, увійшовши в квартиру, заспівав пісню з його улюбленого телефільму «Іронія долі, або з легким паром»:

«Я спитав у ясеня,
Де моя коханая?..»

Гера, який допомагав мамі на кухні розкладати вимиті чашки, блюдця і ложечки на місце після чаювання, закричав:

– Так ось вона, мама, на кухні!

Папа заусміхався в коридорі, мама заусміхалася на кухні, їх посмішки полетіли назустріч один одному і з'єдналися в одну велику усмішку – ніби поцілувалися. Швидко знявши куртку і перевзувшись, папа підбіг до мами, чмокнув її та сина і сказав:

– Вірно, синку, мама – моя улюблена жінка. Моя улюблена Царівна.

– А ти що, тато, як Іван-Царевич в казці, з лука стріляв, щоб маму знайти?!

– Я більше стріляв очима, Геро, – продовжуючи посміхатися, відповів батько. – Та й мама на Царівну-жабу не схожа. Вона просто Царівна – і при першій зустрічі такою була, і зараз така!

– Тоді швидко цілуйтеся! – наказав батькам син, який дуже любив, коли мама з татом так добре поводилися один з одним.

Хлопчик заплескав в долоні, а тато Андрій зовсім розчулився і побіг на вулицю за квітами для мами Віки.

Герман, засинаючи в спальні на тахті між батьками і обіймаючи обох за шию, шепотів слова на букву «Ц»: «Цар, Царевич, Царівна, Цілунок...» і був щасливий.

ЛІТЕРА «Ч»

Дивлячись на нове мамине пальто, Герман запитав:

– Мамо, а що це за звірятко у тебе на комірі? А вона де живе?

– Геро, це чорнобурка – лисиця чорного кольору, вона живе в норі в лісі або в клітці на фермі, де розводять лисиць такого кольору.

– А у Прабабусі Наді на пальто який звір?

– Норка.

– Норка?.. А в нірці хто?

Мама посміхнулася питанню сина і пояснила, що норка – це хутровий звір, з шкурки якого виробляють і коміри, і шуби.

– А з крокодилів роблять шуби? – продовжував запитувати Гера. – А з Чебурашок?

– Зі шкіри крокодилів роблять сумочки, чоботи... А Чебурашка – казковий герой мультфільму, з нього нічого не роблять, – сказала мама Віка.

– А з людинок що роблять? – не вгамовувався хлопчик.

– По-перше, звичайно, нічого! По-друге, правильно «з людей», по-третє, що за нісенітницю ти питаєш?!

– Правда, добре, мамо, що ми – люди, а не звірята які?.. А то б з нас теж шуби або сумочки робили... – прошепотів Герман, шкодуючи і чорнобурок, і норок, і крокодилів, і інших тварин та птахів, з яких роблять навіть опудала...

Чорнобурка, Чебурашка, Чоботи – слова на букву «Ч» – крутилися у Германа в голові і ніяк не давали хлопчикові ввечері заснути...

ЛІТЕРА «Ш»

Буква «Ш» – з трьома стирчачими прутами і однієї перекладинкою внизу – була для Германа дуже важливою. Саме з цієї букви починалося його прізвище – Швець. Коли хлопчик ще погано вимовляв деякі букви, на нескінченні питання дорослих «Як тебе звуть?», Відповідав: «Гела Щец».

Смієтеся? Спробуйте і ви вимовити таке словосполучення імені та прізвища!

Герман – наймолодший представник сім'ї Швеців, очолюваної його Прадідом Іваном Швецем, а по Гериному – «Дідусем, який воював», або просто Дідусем…

– Германчику, – звернувся якось Прадід до правнука. – Підійди до мене, будь ласка, будемо в шахи грати!

– Ні, краще ти приходь в нашу квартиру, я тобі покажу нового космонавта – мені мама купила, бо завтра я захворів!

Посміхнувшись словам Гери, в розмову втрутилася Прабабуся:

– Герочко, не завтра, а вчора. Через рік тобі в школу, а ти все іграшками бавишся. На твій день народження ми з Прадідусем подаруємо тобі грошики, а тато з мамою на них куплять тобі портфель, зошити, пенал – все, що потрібно для школи. Будеш вчитися читати і писати. А свої іграшки роздаси маленьким дітям. Зрозуміло?.. Дивись, ось бабуся Олена принесла тобі дитячу книжечку «Вчиться малювати». Давай будемо малювати твою улюблену букву «О» – круглу, як кермо, і колеса твоїх улюблених машин!

Але Герман надавав перевагу «навертати» кола на килимі, як би малюючи ніжками цю букву…

А трохи згодом Гера з серйозним виглядом розповів бабусі Олені, яка зайшла в гості:

«На грошики Прабабусі і Прадіда купимо все для школи. Досить іграшками гратися… Але раздавати їх маленьким діткам не будемо… Я теж ще маленький хлопчик… »

Швець, Школа – слова на букву «Ш», дуже важливі для Германа: прізвище та перший навчальний заклад в житті.

ЛІТЕРА «Щ»

Який прекрасний день – день народження! Всі тебе вітають, бажають багато хорошого, всі тебе люблять, подарунки дарують! А якщо це чудове свято проводиться в кафе, та з друзями – тоді ти взагалі найщасливіша людина!

Восьмого серпня настав такий день і в нашого Германа. Папа Андрій і мама Віка влаштували синові саме таке свято – в кафе для дітей, разом з друзями хлопчика з дитячого садка. З центрального проспекту діти потрапили прямо в казку, увійшовши в привітно відкриті двері дитячого кафе «Метелик». Маленькі надувні кулі всіляких відтінків летіли і стрибали, сміючись, прямо в руки дітям і дорослим. На стінах висіли плоскі монітори, з яких звучали веселі пісеньки у виконанні улюблених героїв мультфільмів. Великий стіл ломився від млинчиків, тістечок, соків, фруктів, молочно-фруктових коктейлів і запрошував гостей скоріше покуштувати цю смакоту.

Діти спочатку чинно розсілися по місцях і, по можливості, акуратно стали їсти, потихеньку щебечучи між собою. Гера, весь червоний від задоволення, в новому костюмі, сидів на чолі столу, щосили намагаючись їсти все, що їли інші дітки. Раптом, звідки не візьмись, перед дітьми з'явився Клоун. Уявляєте, справжнісінький Клоун! Всі завмерли від несподіванки, а потім все голосніше і голосніше стало лунати хихикання, ніби діток лоскотали! Клоун, напевно, був начальником всіх лоскотань в світі: після його кумедних мордочок і смішних акробатичних номерів всі присутні вже реготали в повний голос. Аж щоки заболіли від сміху! А головне, Клоун роздавав дітям повні жмені веселощів – щедрі, добрі! Так-так, сміх буває і недобрим. Якщо хтось сміється над людиною, що впав випадково в бруд, – це злий, колючий сміх. Але в дитячому кафе літали дуже-дуже добрі смішинки. Клоун проводив з дітьми і дорослими веселі конкурси, в кінці яких всі – і переможці, і переможені – отримали щедрі подарунки, які роздав іменинник. Подарунки – щастя для малечі. Тай вони самі – щастя для батьків! Так що день народження Гери і гостям, і самому хлопчикові запам'ятався надовго.

Щедрість, Щебетання, Щоки, Щастя – слова на букву «Щ», повне значення яких дізналися на святі і Герман, і решта малюків.

ЛІТЕРА «Ь»

– А де твій тато, тобто мій син Андрій? – запитала бабуся Оля, яка примчалася змінити діда Колю і побути з Германом, який знову прихворів. – Я ніяк не можу до нього додзвонитися!

- У терміновому відрядженні. Робота у нього така – відряджувальна… – зітхнув онук. – А обіцяв звозити мене в гості до Лізи…

– Гаразд, не переймайся, він скоро повернеться! А ти повинен видужати до його приїзду! І вивчити нові літери! – сказала бабуся Оля, посадивши онука поруч з собою на дивані. – Ось скажи мені, Герочко, що тато робить, коли веде машину і бачить яму на дорозі?

– Тихенько об'їжджає її!

- Так. А як тоді називає його твоя мама Віка?

– Не пам’ятаю…

– А як мама називає тебе, коли хвалить?

– Молодець!

– Вірно! А чи знаєш ти, онучку, яка цікава буква стоїть в кінці слова «молодець»?

Гера мовчки знизує плечима.

– Буква м’який знак! Ця буква схожа на гачок. Вона стоїть обов’язково в середині, або в кінці слова і нічого не говорить. Тільки язичок дуже м’яким стає, коли він вимовляє слова з цим знаком. Зрозуміло? А тепер послухай, як м'який знак пом'якшує вимову деяких слів: близький, сильний, дніпровський, маленький, станьте…

- Зрозумів! – Герман поспішає покінчити із заняттями.

- Наостанок скажи мені, що ти сиплеш на огірок або помідор, коли їх їси?

- Сіль-ль! М'яке слово! – вже кричить Гера. - Давай вже побігаємо, бабуся Олю, бо я втомився сидіти!

А ти, дорогий читачу, знаєш таку незвичайну букву «Ь» – м’який знак, яку окремо від інших букв і вимовити неможливо?

ЛІТЕРА «Ю»

В якій дивовижній подорожі побували влітку Герман з батьками! На Азовському морі! Для тамтешніх жителів берег моря – звичайне місце проживання, а для приїжджих це - суцільне свято! Море, солодкувате чисте повітря, спекотне сонце, атракціони, екскурсії, світлі ночі… Нові враження не заступили бажання хлопчика отримати і тут в подарунок іграшку (найкраще, звичайно, нову машину).

І одного разу мама Віка привела сина в магазин іграшок.

– А зараз я тобі куплю дзиґу, – несподівано вирішила мама. – Подивишся, як вона обертається: так само і ти часто крутишся безустанку.

– Дзиґу?.. Та від неї почнеться юга – завірюха, якщо дзиґу сильно розкрутити! Краще дитячу залізну дорогу!.. Ю-ю-ю, я тебе люблю, а як буду юнаком, мамі щось куплю, – на ходу став складати Герман.

– Фантазер ти мій дорогий! І гуморист, як твій тато!

– А чому ми з татом гумористи? – поцікавився син.

– А тому, що на мої серйозні зауваження ви все віджартовуєтеся!.. – сказала мама, вручаючи Герману подарунок. – Хоча це непогано, веселі люди і самі живуть довше, і інших своїми жартами підтримують. Тільки жартувати треба по-доброму, без зла і єхидства! Ти все зрозумів, Герочко?

Гера останні слова мами не розчув, бо вся його увага була зосереджена на коробці із залізною дорогою…

Юга, Юнак – слова на букву «Ю», а в ніжному слові «Люблю» навіть дві букви «Ю».

ЛІТЕРА «Я»

Ліза з Герой гуляли у дворі – діда Коля вивів внучат-курчат розім'яти свої ручки-крильця і ніжки. Настав час вертатися додому, і діда Коля скомандував:

– А ну-ка марш широким кроком до під'їзду! Хто з вас підрахує швидше, скільки сходинок він пройшов до ліфта на першому поверсі, той отримає солодкий приз після борщу і котлет!

– Я! – закричав Герман і рвонув до ганку під'їзду.

– Ні, я! – закричала Ліза і припустили за ним.

– Я, я, я! – вигукував хлопчик, наступаючи на кожну сходинку.

– Раз, два, три … – шепотіла Ліза, роблячи те ж саме.

Тільки у ліфта діти перевели дух. Підійшовши, діда Коля запитав:

– Так скільки сходинок ви нарахували?

– П'ять на ганку і сім у під'їзді до ліфта! – першою відповіла Ліза.

– А в тебе скільки вийшло? Скільки сходинок ти пройшов, Геро? – повторив питання дідусь Коля.

– Усі! – знайшовся Герман.

– Молодець, дякую за винахідливість! – посміхнувся діда Коля. – Просто треба було не «якать», а рахувати кожну сходинку, як робила Ліза. Яс-но? Нічого, скоро ти навчишся і рахувати, і читати, і писати! Виростеш, станеш великим, розумним, хорошим і, дасть Бог, багатою людиною, купиш і машину, і яхту… І будеш всіх своїх рідних і друзів катати по черзі - то на машині, то на яхті!.. Гаразд, пофантазували, і – за справу: їсти, відпочивати, потім книги читати, уму-розуму набиратися… Робити все, щоби мрії збулись!

Я, Якання, Яхта, Ясно – слова на букву «Я», останню букву Алфавіту.

А ти, дорогий читачу, чи все робиш для того, щоб твої мрії стали реальністю?..

АЛФАВІТ

– Ну що, Герочко, ти запам'ятав всі букви від «А» до «Я»? Молодець! Тепер вони стоять одна за одною на своїх місцях в скриньці-Алфавіті, - підбила підсумок всіх занять бабуся Олена. – Вибирай будь-яку букву і згадуй слова, в яких вона є. Поступово і читати навчишся.

– А я хочу вибрати всі букви відразу! – сказав Герман.

– Добре! Повторюй за мною Алфавіт:

А (а), Б (бе), В (ве), Г (ге), Ґ (ґе), Д (де), Е (е), Є (є), Ж (ж), З (зе), И (и), І (і), Ї (ї), Й (ій), К (ка), Л (ель або ел), М (ем), Н (ен), О (о), П (пе), Р (ер), С (ес), Т (те), У (у), Ф (еф), Х (ха), Ц (це), Ч (че), Ш (ша), Щ (ща), Ь (м'який знак), Ю (ю), Я (я).

У Алфавіті, хлопчики й дівчатка,
Букв рівно тридцять три, де «А» – початок.
А буква «Я» завершує цей ряд.
Читай! І будеш кращим із хлоп’ят!

Науково-популярне видання

Олена ШВЕЦЬ-ВАСІНА
Азбука в оповіданнях про хлопчика Германа
Прозові мініатюри

Для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку

Автор проекту – Еліна Заржицька
Коректор – Валентина Кравцова
Комп'ютерне макетування та дизайн – Валентина Кравцова, Богдан Ланін

ISBN 978-617-95049-0-7
УДК 821.161.2(477.63)

Підписано до друку
Формат Папір Друк
Ум. друк. арк

. Зам. № _____

Олена Іванівна Швець-Васіна – поетеса, композитор, народилася 27.08.1950 р. у Запорізькій області. Закінчила фізичний факультет Дніпропетровського держуніверситету, за професією – культорганізатор Шевченківського відділу Дніпровського міського територіального центру ветеранів.

Член Конгресу літераторів України, секції дитячої та юнацької літератури «Джерело» при Національній спілці письменників України Дніпропетровської області, журі конкурсів дитячої та юнацької літератури, у т.ч. щорічного Міжнародного фестивалю дитячої творчості «Чарівна книжка». Член редколегії міжнародного літературного альманаху «Форум», оргкомітету міжнародного фестивалю літературних видань «Рідкісний птах». Автор 6-ти книг поезії, публікацій в колективних збірниках, ЗМІ та Інтернеті.

Автор і виконавець пісень. Закінчила Дніпропетровську дитячу музичну школу №6 по класу фортепіано. Член Асоціації композиторів Дніпропетровського обласного відділення Національної Всеукраїнської музичної спілки (НВМС), дипломантка конкурсів вокальної музики «Натхненний дует Придніпров'я», Пленумів «Композитори – дітям і юнацтву». У доробку авторки десятки пісень на власні вірші, на вірші поетів України і української діаспори. Її вірші покладені на музику композиторами Придніпров'я; за її сценарієм композитор, Відмінник культури України, член Асоціації композиторів НВМС Валентина Фалькова написала і зробила постановку музичного спектаклю «Музичний бал» для авторського дитячого музичного театру «Надія» при ДДМШ № 3 і Будинку вчених м. Дніпропетровська (2010).

Одна з авторів, репрезентованих у всеукраїнському імідж-календарі «Обличчя Дніпропетровщини 2008 року».

Лауреат літературної премії ім. О. Гончара, ім. В. Сосюри, ім. П. Куліша, міжнародного фестивалю альманахів «Рідкісний птах» (Дніпропетровськ, 2013), «Зірка Різдва» (Запоріжжя, 2016), регіонального конкурсу «Подаруємо дітям казку» (проект ГО «ЖІНКИ плюс», Дніпро, 2020); фіналіст міжнародного конкурсу «Корнійчуковська премія» (Одеса, 2016), Всеукраїнського фестивалю поезії «Ан Т-Р-Акт» м. Херсон (2018).